

Accounting for Forest Resources in Forestry Enterprises: Organizational and Methodological Problems and Directions for Their Resolution

Tetiana Storozhuk¹, Nataliia Druzhynska²

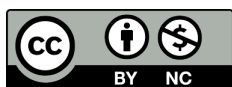
Abstract. The diversity of forest resources, differences in the legal bases for their use, and methods of involvement in economic turnover complicate the accounting of such assets. The article aims to systematize organizational and methodological problems of accounting for forest resources in forestry enterprises, as well as to substantiate the directions of their solution based on a differentiated approach to the accounting of economic transactions, taking into account the legal bases, methods of involving resources in economic turnover, and the economic content of transactions. The research methodology includes analysis and synthesis, systematization, comparison, and structural and logical modeling. The study's information base was formed by analyzing regulatory acts, industry methodological recommendations, and scientific publications. Their content analysis allowed the authors to determine and systematize accounting objects, recognition criteria, assessment methods, cost composition, and the procedures for carrying out accounting. The results of the study indicate the need to distinguish among legal, industry-specific, accounting, and tax categories and to apply standards in accordance with the economic content of transactions. The article systematizes the problems of documentation, allocation of responsibility, inventory, and internal control. It provides directions for improving the calculation of wood and non-wood products, the distribution of general production costs, and the accounting of related products, waste, and technological losses. The differentiated approach proposed in the article provides for a consistent definition of the characteristics of the resource, the legal grounds and the content of the operation, the selection of the appropriate accounting solution, and the formation of information for accounting, tax, statistical, and management needs. Its implementation is based on the accounting policy specification within the current regulatory framework, without introducing additional mandatory accounts or documents. Forestry enterprises can use the results of this study to improve accounting policy, internal regulations, and analytical accounting, thereby increasing the reliability, comparability, and information value of accounting data for management.

Keywords: accounting, forest resources, forestry enterprises, accounting issues, documentation, accounting and information support.

Received: 9 August 2026 | **Revised:** 2 September 2026 | **Accepted:** 8 September 2026 | **Published:** 30 September 2026

Suggested Citation

Storozhuk, T., & Druzhynska, N. (2026). Accounting for Forest Resources in Forestry Enterprises: Organizational and Methodological Problems and Directions for Their Resolution. *Oblik i finansi*, 3(113), 102-116. [https://doi.org/10.33146/2518-1181-2026-3\(113\)-102-116](https://doi.org/10.33146/2518-1181-2026-3(113)-102-116)

This is an open access article under the terms of the Creative Commons Attribution-NonCommercial 4.0 License (<http://www.creativecommons.org/licenses/by-nc/4.0/>), which permits use and distribution in any medium, provided the original work is properly cited and the use is non-commercial.

© The Author(s) 2026

¹ Tetiana Storozhuk, State Tax University, Ukraine.

ORCID 0000-0003-2260-1301

E-mail: stevan@ukr.net (Corresponding author)

² Nataliia Druzhynska, State Tax University, Ukraine.

ORCID 0000-0002-9787-0488

Бухгалтерський облік лісових ресурсів в лісогосподарських підприємствах: організаційно-методичні проблеми та напрями їх вирішення

Тетяна Сторожук¹, Наталія Дружинська¹

¹ Державний податковий університет, Україна

Анотація. Різноманітність лісових ресурсів, відмінності правових підстав їх використання та способів залучення до господарського обороту ускладнюють бухгалтерський облік таких активів. Метою статті є систематизація організаційно-методичних проблем бухгалтерського обліку лісових ресурсів у лісогосподарських підприємствах, а також обґрунтування напрямів їх вирішення на основі диференційованого підходу до облікового відображення господарських операцій з урахуванням правових підстав, способів залучення ресурсів до господарського обороту та економічного змісту операцій. Методологія дослідження охоплює використання методів аналізу і синтезу, систематизації, порівняння та структурно-логічного моделювання. Інформаційну базу дослідження сформовано шляхом опрацювання нормативних актів, галузевих методичних рекомендацій і наукових публікацій. Їх контент аналіз дозволив визначити і систематизувати об'єкти обліку, критерії визнання, методи оцінки, склад витрат і порядок здійснення облікових процедур. Результати дослідження вказують на необхідність розмежування правових, галузевих натуральних, бухгалтерських і податкових категорій та застосування стандартів відповідно до економічного змісту операцій. У статті систематизовано проблеми документування, розподілу відповідальності, інвентаризації та внутрішнього контролю. Визначено напрями удосконалення калькулювання деревної й недеревної продукції, розподілу загальновиробничих витрат, обліку супутньої продукції, відходів і технологічних втрат. Запропонований авторами диференційований підхід передбачає послідовне визначення характеристик ресурсу, правових підстав і змісту операції, вибір відповідного облікового рішення та формування інформації для бухгалтерських, податкових, статистичних і управлінських потреб. Його реалізація ґрунтується на конкретизації облікової політики в межах чинного нормативного регулювання без запровадження додаткових обов'язкових рахунків чи документів. Лісогосподарські підприємства можуть використати результати цього дослідження для удосконалення облікової політики, внутрішніх регламентів і аналітичного обліку, що сприятиме підвищенню достовірності, порівнянності та інформаційної цінності облікових даних для управління.

Ключові слова: бухгалтерський облік, лісові ресурси, лісогосподарські підприємства, проблеми обліку, документування, обліково-інформаційне забезпечення.

Постановка проблеми. Лісові ресурси є важливою складовою економічного потенціалу лісогосподарських підприємств та водночас виконують екологічні, захисні, рекреаційні й інші суспільно значущі функції. Їх використання пов'язане з різними видами господарської діяльності, зокрема вирощуванням і відтворенням лісів, заготівлею деревної та недеревної продукції, її переробкою, реалізацією, наданням послуг і прав користування. Відмінності природних характеристик лісових ресурсів, правових підстав їх використання та технологічних процесів ускладнюють формування єдиного підходу до організації бухгалтерського обліку.

Важливо правильно розмежовувати лісові ресурси, біологічні активи і заготовлену продукцію, визначати умови їх визнання та оцінки, здійснювати належне документування операцій і формування собівартості. Однак, через тривалий цикл лісовирощування, територіальну віддаленість виробничих підрозділів, сезонність окремих видів діяльності та необхідність обліку витрат на лісовідновлення й природоохоронні заходи, виникають додаткові труднощі. При цьому дані лісовпорядкування, електронного обліку деревини, бухгалтерського обліку, податкової та статистичної звітності формуються для різних цілей і потребують узгодження без ототожнення їх показників.

Наявність нормативного регулювання та галузевих методичних рекомендацій не усуває потреби в конкретизації облікових процедур на рівні підприємства. Застосування однакових підходів до різних за економічним змістом операцій може призводити до недостатньої деталізації витрат, ускладнення контролю за рухом продукції та зниження інформаційної цінності облікових даних. У зв'язку з цим, вважаємо за необхідне систематизувати організаційно-методичні проблеми бухгалтерського обліку лісових ресурсів та обґрунтувати диференційований підхід до їх вирішення з урахуванням правових підстав, способів залучення ресурсів до господарського обороту, а також особливостей діяльності лісогосподарських підприємств.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Українські науковці досліджують проблеми бухгалтерського обліку лісових ресурсів за різними напрямками. Зокрема Н.С. Котляревська обґрунтувала необхідність доповнення натуральної інформації про лісові ресурси вартісними показниками [1]. Дослідження І.В. Замули та О.В. Шавурської присвячене проблемам визнання лісових ресурсів активами та облікового відображення лісовідтворення й лісозаготівлі [2]. В.Ю. Гордополов та ін. детально розглянули особливості обліку лісових біологічних активів і лісопродукції [3]. Н.Г. Здріко та

Л.М. Дриманова розробили підходи до класифікації та оцінки продукції лісівництва, зокрема до розмежування біологічних активів, заготовленої деревини і продукції переробки [4].

Акцентуючи увагу на проблемних аспектах формування собівартості, В.В. Чудовець обґрунтував необхідність деталізації виробничих витрат відповідно до технологічних процесів [5]. В. Озеран та М. Чік проаналізували методику та організаційні засади обліку витрат лісгосподарських підприємств [6]. В.Б. Кузів визначив вплив галузевої специфіки на організацію облікового процесу [7]. М.М. Танасієва звернула увагу на проблеми нормативного регулювання природоохоронної діяльності та обґрунтувала необхідність виокремлення відповідних витрат в обліку [8]. Ці та інші дослідження підтверджують доцільність обґрунтованого розмежування витрат за видами діяльності та об'єктами калькулювання.

Досліджуючи продукцію лісгосподарських підприємств з урахуванням бізнес-процесів і моменту завершення виробництва, Я.П. Іщенко та ін. вказують на недостатність облікової інформації про запаси недеревної продукції [9]. Т.О. Мулик, І.Т. Забродський та А.Ю. Донюк визначили виклики і перспективи розвитку обліку ліспродукції [10]. Т.А. Ковбаса оцінила релевантність облікової інформації [11], а С. Остапчук, Л. Дриманова та Ю. Бараненко систематизували шляхи вирішення проблем електронного обліку деревної продукції на основі зарубіжного досвіду [12]. Окремі аспекти обліку та оподаткування діяльності лісового господарства розкрито в публікації Л.І. Полятикіної [13].

Зарубіжні науковці також активно вивчають проблематику визнання та оцінки лісових активів і досліджують вплив обраних методів на розкриття інформації у фінансовій звітності. Аналізуючи австралійський досвід застосування МСБО 41, К. Гербон та Дж. Гербон встановили, що оцінка лісових активів за справедливою вартістю та визнання нереалізованих змін їх вартості можуть істотно впливати на фінансові результати, що зумовлює необхідність обґрунтованого вибору методів оцінки [14]. Е. Греге-Стальтмане на прикладі Латвії дослідила проблеми обліку лісів під час тривалого виробничого циклу, наголосивши на необхідності окремого відображення вартості землі й деревостанів, а також вдосконалення підходів до їх оцінки [15]. На основі дослідження облікової практики в Чехії, М. Стáрова та ін. визначили можливості застосування МСБО 41 до оцінки деревостанів, їх відображення у звітності та запропонували альтернативний підхід до організації обліку [16].

Р. Будріоніте та Р. Субачене визначили переваги й недоліки обліку лісових активів за справедливою вартістю, зокрема проблеми відсутності активного ринку, суб'єктивності оцінних припущень і складності перевірки отриманих показників [17]. На прикладі насаджень сосни промистої у Чилі Е. Акунья та ін. порівняли витратний і дохідний підходи до визначення справедливої вартості

деревостанів, підкресливши значення віку насаджень, прогнозування майбутніх грошових потоків та обґрунтованості вихідних даних [18]. Результати цих досліджень показують, що зарубіжні дослідники переважно зосереджують свою увагу на оцінці лісових активів і достовірності даних фінансової звітності. Водночас організація обліку в лісгосподарських підприємствах вимагає також узгодження цих підходів із документуванням, формуванням собівартості, обліковою політикою та інформаційними потребами управління.

Таким чином, процитовані вітчизняні та зарубіжні публікації формують підґрунтя для вирішення окремих проблем обліку лісових ресурсів. Однак, подальшого дослідження потребує питання узгодженого застосування нормативно-методичних вимог, документування, формування собівартості та облікової політики до різних видів ресурсів і господарських операцій.

Метою статті є систематизація організаційно-методичних проблем бухгалтерського обліку лісових ресурсів у лісгосподарських підприємствах та обґрунтування напрямів їх вирішення на основі диференційованого підходу до облікового відображення господарських операцій з урахуванням правових підстав, способів залучення ресурсів до господарського обороту й економічного змісту операцій.

Методологія дослідження. Теоретичну основу цього дослідження формують положення теорії бухгалтерського обліку, нормативно-методичні засади обліку лісових ресурсів та наукові підходи до організації облікового процесу.

Інформаційну базу сформовано шляхом опрацювання нормативних актів, галузевих методичних рекомендацій і наукових публікацій. Їх контент аналіз дозволив визначити і систематизувати об'єкти обліку, критерії визнання, методи оцінки, склад витрат і порядок здійснення облікових процедур.

Методи аналізу та синтезу застосовано для виявлення організаційно-методичних проблем бухгалтерського обліку лісових ресурсів і узагальнення підходів до їх вирішення. Методи систематизації та порівняння використано для розмежування правових, галузевих натуральних, бухгалтерських і податкових категорій, зіставлення підходів до обліку власної заготівлі, придбання, переробки й реалізації продукції, а також визначення особливостей калькулювання деревної та недеревної ліспродукції. Окрему увагу приділено розподілу загальновиробничих витрат, обліку супутньої продукції, відходів і технологічних витрат. Структурно-логічне моделювання застосовано для обґрунтування диференційованого підходу, який передбачає послідовне визначення виду ресурсу, правових підстав, способу здійснення та економічного змісту операції, вибір відповідного облікового рішення й формування інформації для різних потреб. За допомогою цього методу встановлено взаємозв'язки між виявленими

проблемами, напрямками їх вирішення та очікуваними результатами. Результати дослідження візуалізовано за допомогою таблиць і рисунків.

Виклад основного матеріалу дослідження. Лісогосподарські підприємства використовують ресурси, різноманітні за природними властивостями, господарським призначенням і способами залучення до економічного обороту. Відповідно до статті 6 Лісового кодексу України до лісових ресурсів належать деревні, технічні, лікарські та інші продукти лісу, а також корисні властивості лісів, що використовуються для задоволення суспільних потреб [19]. На практиці ефективне управління таким широким складом лісових ресурсів вимагає вирішення ряду організаційно-методичних проблем бухгалтерського обліку, які будуть детально розглянуті у цій статті.

Складність застосування нормативно-методичних вимог

Складність застосування нормативно-методичних вимог до різних видів лісових ресурсів і господарських операцій з ними зумовлена необхідністю узгодження положень лісового, бухгалтерського та податкового законодавства, які мають різне призначення і регулюють окремі аспекти діяльності підприємства. Наприклад, наявність лісового ресурсу в межах земель, наданих підприємству в користування, не є достатньою підставою для автоматичного відображення його вартості у складі активів. Бухгалтерське визнання потребує врахування критеріїв контролю, очікуваних економічних вигід, можливості достовірного визначення вартості та сфери застосування відповідного стандарту. Водночас інформація про

природні компоненти, які не визнаються балансовими активами, залишається важливою для планування, природоохоронної діяльності й управління.

Окремої уваги потребує застосування НП(С)БО 30 «Біологічні активи» [20]. Його положення слід використовувати з урахуванням установленої сфери дії, характеру активу та облікової політики підприємства. Необґрунтованим є як автоматичне віднесення всіх природних компонентів лісу до біологічних активів, так і повне ігнорування можливості застосування стандарту до об'єктів, що відповідають установленим критеріям. Для операцій із заготівлі, придбання, зберігання, переробки та реалізації продукції застосовуються, зокрема, НП(С)БО 9 «Запаси» [21], НП(С)БО 16 «Витрати» [22] та НП(С)БО 15 «Дохід» [23] залежно від їх економічного змісту.

Важливим є також розмежування правового, натурального та бухгалтерського обліку. Дані лісовпорядкування, державного лісового кадастру й обліку лісів характеризують природний, господарський і правовий стан лісового фонду. Вони можуть бути джерелом інформації для підприємства, але не замінюють бухгалтерських критеріїв визнання й оцінки.

Отже, нормативно-методичне забезпечення доцільно розглядати за його функціональним призначенням, визначаючи, які питання регулює відповідна група нормативних актів та які облікові рішення приймаються на рівні підприємства. Це дозволяє уникати «змішування» правових, природничих, бухгалтерських і податкових категорій та створює основу для формування послідовної облікової політики (табл. 1).

Таблиця 1. Нормативно-методичні аспекти організації бухгалтерського обліку лісових ресурсів у лісогосподарських підприємствах

Напрямок регулювання	Основне призначення	Проблема для організації обліку	Напрямок вирішення
1	2	3	4
1. Лісове законодавство	Визначення правового режиму лісів, видів користування, прав та обмежень	Ототожнення права користування ресурсом із правом власності на продукцію або підставою для визнання активу	Аналіз правових підстав та економічного змісту кожної господарської операції
2. Бухгалтерське законодавство	Визнання, оцінка та відображення активів, зобов'язань, доходів і витрат	Застосування однакового порядку обліку до різних за змістом ресурсів та операцій	Визначити застосовуваний стандарт і закріпити допустимі методи в обліковій політиці
3. Біологічні активи	Відображення активів і продукції в межах сфери застосування відповідних стандартів	Неоднозначність практичного застосування положень до окремих видів лісових ресурсів	Оцінити відповідність об'єкта критеріям визнання та сферу дії стандарту на основі професійного судження
4. Запаси та виробничі витрати	Облік надходження, формування собівартості, зберігання, вибуття й реалізації продукції	Змішування власної заготівлі, придбаної продукції, виробничих і невиробничих витрат	Розмежувати господарські операції та застосувати обґрунтовані методи калькулювання й оцінки

1	2	3	4
5. Податкове законодавство	Визначення платників, об'єктів оподаткування та порядку справляння платежів	Неправильне ототожнення дозвільних, виробничих і податкових показників	Узгодити податкові розрахунки з правовими підставами, документами та фактичним змістом операцій
6. Галуzeвий натуральний облік	Характеристика стану, наявності та використання лісів і ресурсів	Механічне перенесення натуральних показників до бухгалтерського обліку без належних підстав	Використовувати галуzeві дані як джерело інформації з дотриманням бухгалтерських правил визнання й оцінки

Джерело: узагальнено авторами на основі [19; 21; 22; 23].

Наведена систематизація показує, що проблема полягає не лише в наявності окремих нормативних актів, але також в послідовному застосуванні їхніх положень до різних господарських ситуацій. Під час власної заготівлі підприємство має враховувати правомірність використання ресурсу, документування робіт, формування собівартості та відображення отриманої продукції. У разі придбання аналогічної продукції порядок формування її первісної вартості відрізнятиметься, оскільки підприємство не здійснювало відповідних виробничих операцій. Надання сторонньому суб'єкту права спеціального використання потребує окремого визначення економічного змісту договору, належності продукції, характеру доходу та порядку розрахунків.

Отже, універсальний порядок облікового відображення не може повною мірою врахувати різноманітність операцій із лісовими ресурсами. На нашу думку доцільно використовувати диференційований підхід, за якого облікові рішення визначаються правовими підставами, способом залучення ресурсів до господарського обороту, економічним змістом операції та відповідним нормативним регулюванням. Його реалізація не потребує запровадження нових синтетичних рахунків або обов'язкових форм документів, а передбачає конкретизацію облікової політики, розподілу відповідальності та чинних облікових процедур.

Невід'ємною складовою такого удосконалення є організація документування й взаємодії структурних підрозділів. Територіальна віддаленість місць виконання робіт, різноманітність продукції, залучення підрядників і необхідність дотримання лісгосподарських, бухгалтерських та договірних вимог ускладнюють обліковий процес. За цих умов достовірність інформації залежить від своєчасного складання, перевірки й передавання документів відповідальним службам.

Відповідно до Закону України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» [24] та Положення про документальне забезпечення записів у бухгалтерському обліку [25] господарські операції повинні підтверджуватися первинними документами з передбаченими законодавством реквізитами. Підприємство організовує документообіг у межах установлених

вимог, враховуючи особливості заготівлі, зберігання, переробки та реалізації лісопродукції без необґрунтованого дублювання документів.

Чинна Інструкція з ведення електронного обліку деревини [26] регламентує відповідні процедури приймання, обмірювання, маркування та оформлення руху деревини. Водночас електронна фіксація операцій не замінює їх належного бухгалтерського відображення. Крім того, порядок електронного обліку деревини не може автоматично поширюватися на всі види недеревних ресурсів, які мають інші способи заготівлі, одиниці виміру та умови зберігання. Під час заготівлі деревини необхідно узгоджувати відомості про виконані роботи, прийняту продукцію, її кількісні та якісні характеристики, переміщення і відвантаження. Для недеревної продукції важливе значення мають фактична маса, якість, сортність, сезонність та умови зберігання. Незалежно від технологічних відмінностей, дані кожної господарської операції повинні бути належно підтверджені та придатні для бухгалтерського обліку.

Недостатня визначеність документування та відповідальності

Однією з організаційних проблем бухгалтерського обліку лісових ресурсів є недостатня визначеність порядку документування, розподілу відповідальності та взаємодії служб під час здійснення господарських операцій. Вона проявляється в ризиках несвоєчасного передавання документів, неузгодженості натуральних одиниць виміру кількісного обліку на місцях і бухгалтерських даних та недостатньо чіткому розмежуванні функцій відповідальних осіб. Бухгалтерія не повинна підміняти спеціалістів лісового господарства під час встановлення натуральних показників, а виробничі служби – самостійно визначати бухгалтерську класифікацію витрат чи порядок визнання доходів. Відтак у внутрішніх документах доцільно уточнити, хто підтверджує правові підстави операції, визначає натуральні характеристики, здійснює приймання та збереження продукції, перевіряє первинні документи і відповідає за облікове відображення. Такий розподіл може здійснюватися в межах чинної організаційної структури підприємства.

Також варто звернути увагу на операції зі сторонніми суб'єктами. У разі виконання заготівлі підрядником необхідно розмежувати відповідальність за виконані роботи, приймання та збереження продукції і документальне підтвердження розрахунків. Під час придбання контролю підлягають умови договору, правомірність походження продукції, її кількість, якість і перехід права власності. При наданні права користування лісовими

ресурсами слід відокремлювати контроль договірних умов від обліку продукції, яка може не належати підприємству.

Отже, удосконалення документування має забезпечувати чіткий розподіл відповідальності, своєчасний обмін інформацією та належне облікове відображення господарських операцій. Основні контрольні дії за окремими напрямками діяльності систематизовано в таблиці 2.

Таблиця 2. Організаційні проблеми документування та напрями внутрішнього контролю операцій із лісовими ресурсами

Напрямок діяльності	Організаційна проблема	Рекомендована контрольна дія	Очікуваний результат
1. Підготовка господарської операції	Невідповідність фактичних дій дозвільним або договірним умовам	Перевірка правових підстав, повноважень сторін та умов використання ресурсів	Зменшення ризику неправомірного здійснення операцій
2. Заготівля та приймання продукції	Розбіжності в кількості, якості або документах про виконані роботи	Перевірка натуральних характеристик, первинних документів і підтвердження приймання	Обґрунтованість оприбуткування та виробничих витрат
3. Зберігання й переміщення	Несвоєчасне оформлення руху, втрати, нестачі або змішування партій	Контроль відповідальних осіб, умов зберігання, переміщення та результатів інвентаризації	Підвищення достовірності даних про залишки та рух продукції
4. Придбання та операції з підрядниками	Невизначеність моменту переходу права власності, складу робіт і відповідальності сторін	Зіставлення договорів, документів виконання робіт, приймання продукції та розрахунків	Правильне розмежування придбаних запасів, виробничих витрат і зобов'язань
5. Реалізація та використання для власних потреб	Невідповідність документів відвантаження, фактичного вибуття й облікових даних	Перевірка підстав вибуття, кількості, умов договору та відповідного облікового відображення	Достовірність показників вибуття продукції, доходів і витрат
6. Бухгалтерське узагальнення	Несвоєчасне надходження документів або неузгодженість їх змісту	Перевірка реквізитів, економічного змісту операцій, відповідних рахунків і розрахунків	Зменшення ризику помилок у бухгалтерському обліку та достовірність даних звітності

Джерело: узагальнено авторами на основі [24; 25; 26].

Наведені контрольні дії доцільно застосовувати з урахуванням масштабу підприємства, організаційної структури, характеру його діяльності та фактичного розподілу посадових обов'язків. Вони не є новими обов'язковими формами бухгалтерського обліку, а лише характеризують напрями організації роботи з чинними документами. Їх призначення полягає у своєчасному виявленні помилок і невідповідностей до моменту, коли вони вплинуть на достовірність облікових показників.

Відповідно до Положення про інвентаризацію активів та зобов'язань [27] інвентаризація лісопродукції є одним із засобів підтвердження фактичної наявності активів і перевірки відповідності облікових даних установленим результатам. Для лісгосподарських підприємств інвентаризаційні процедури мають враховувати особливості зберігання деревини на відкритих майданчиках, різноманітність сортиментів, наявність продукції в місцях заготівлі та можливі сезонні запаси недеревної продукції.

При цьому необхідно розмежовувати інвентаризацію запасів, що перебувають на обліку підприємства, та лісгосподарські обстеження чи інші заходи з визначення стану природних ресурсів. Вони можуть використовувати різні методи вимірювання та мають різне призначення. Результати натуральних обстежень не повинні автоматично прирівнюватися до результатів бухгалтерської інвентаризації, а виявлені розбіжності потребують з'ясування причин і належного документального оформлення.

Використання спеціалізованих інформаційних систем дозволяє скорочувати час передавання даних і підвищувати оперативність обліку та контролю, однак, потребує належного визначення прав доступу, відповідальності користувачів, порядку виправлення помилок і збереження документів. Технічні перебої або відсутність зв'язку в окремих місцях заготівлі повинні враховуватися під час організації роботи відповідно до вимог чинних галузевих інструкцій.

З метою узагальнення зазначених організаційних положень на рис. 1 запропоновано схему взаємодії основних служб лісгосподарського підприємства під

час документування та внутрішнього контролю операцій із лісовими ресурсами.

Рис. 1. Організаційна взаємодія служб лісгосподарського підприємства під час документування та внутрішнього контролю операцій із лісовими ресурсами

Джерело: розроблено авторами.

Запропонована схема відображає функціональний розподіл відповідальності та не передбачає обов'язкового створення окремої служби внутрішнього контролю. Відповідні контрольні функції можуть виконуватися керівництвом, бухгалтерською службою, уповноваженими працівниками або спеціально визначеними підрозділами залежно від організаційної структури підприємства. Важливим є не формальне збільшення кількості учасників, а забезпечення належної

перевірки господарських операцій і документального підтвердження прийнятих рішень.

Методичне значення запропонованого підходу полягає в узгодженні відповідальності за правомірність операції, її фактичне виконання, збереження продукції та бухгалтерське відображення. Це сприяє зменшенню ризиків несвоєчасного документування, необґрунтованого віднесення витрат, неправильного визначення доходів і розбіжностей між фактичними та обліковими даними.

Удосконалення документування й внутрішнього контролю доцільно здійснювати через уточнення повноважень, регламентацію документообігу, належну інвентаризацію та узгодження дій відповідальних служб без необґрунтованого додаткового облікового навантаження.

Відмінності формування собівартості за видами лісопродукції

Ще однією методичною проблемою є формування достовірної собівартості деревної та недеревної лісопродукції. Лісозаготівля, збирання недеревних ресурсів, вирощування садивного матеріалу, лісопиляння та інша переробка відрізняються технологією, тривалістю виробничого процесу, складом витрат і характеристиками продукції. Застосування однакового підходу до їх калькулювання може призводити до необґрунтованого розподілу витрат і спотворення собівартості.

М.М. Танасієва наголошує на впливі комплексного характеру лісогосподарського виробництва, його трудомісткості й матеріаломісткості, наявності основної, супутньої продукції та відходів на побудову системи обліку витрат [28]. Наприклад, витрати на природоохоронні заходи не завжди можуть бути безпосередньо віднесені на собівартість конкретного виду продукції. Тому важливо визначити економічне призначення витрат і належний порядок їх включення до відповідних об'єктів обліку.

Відповідно до НП(С)БО 16 «Витрати» [22] виробнича собівартість включає прямі матеріальні витрати, прямі витрати на оплату праці, інші прямі витрати, а також змінні й розподілені постійні загальновиробничі витрати. Нерозподілені постійні загальновиробничі витрати включаються до собівартості реалізованої продукції в періоді їх виникнення, тоді як адміністративні витрати й витрати на збут не належать до виробничої собівартості [22]. Галузеві Методичні рекомендації,

затверджені наказом Державного агентства лісових ресурсів України від 14.05.2013 р. № 124, конкретизують підходи до формування собівартості з урахуванням особливостей лісогосподарського виробництва та мають застосовуватися в межах чинних національних стандартів [29].

Для деревної продукції істотне значення мають умови заготівлі, рельєф місцевості, відстань транспортування, технічне забезпечення та характеристики деревини. Витрати виникають під час лісосічних робіт, трелювання, навантажування, вивезення та оброблення деревини. При цьому необхідно визначати етап, на якому продукція доведена до стану й місця, придатних для передбаченого використання або реалізації, не включаючи автоматично подальші витрати на збут до виробничої собівартості.

Для недеревної продукції важливими є сезонність, урожайність, видова різноманітність, способи збирання та збереження споживчих властивостей. Заготівля ягід, грибів, лікарських рослин і деревних соків може потребувати різних способів приймання, сортування, сушіння, охолодження та зберігання. Відповідно, витрати слід формувати з урахуванням технологічних особливостей продукції, а не застосовувати один усереднений показник до всіх видів недеревних ресурсів.

Під час переробки деревини, сушіння ягід чи оброблення лікарської сировини додаткові виробничі витрати необхідно відокремлювати від вартості переданої сировини. Внутрішнє переміщення між підрозділами не повинно призводити до повторного включення її вартості до загальних витрат підприємства. Собівартість кінцевого продукту формується з урахуванням вартості сировини та додаткових витрат відповідного виробництва.

Основні чинники, що впливають на формування собівартості окремих видів лісопродукції, систематизовано в табл. 3.

Таблиця 3. Особливості формування собівартості деревної та недеревної лісопродукції

Вид продукції або діяльності	Основні чинники формування витрат	Калькулювання	Рекомендований підхід
1	2	3	4
1. Деревина власної заготівлі	Технологія рубки, обсяг заготівлі, рельєф, трелювання, транспортування, технічне забезпечення	Визначення складу виробничих витрат і собівартості одиниці продукції з урахуванням місця її приймання	Застосовувати обґрунтований порядок калькулювання за відповідним виробництвом і технологічними операціями
2. Продукція лісопиляння та деревообробки	Вартість сировини, вихід пиломатеріалів, енергія, праця, обладнання, супутня продукція та відходи	Розмежування вартості сировини й витрат переробки; оцінка супутньої продукції та зворотних відходів	Закріпити метод калькулювання, порядок оцінки супутньої продукції та облік внутрішнього переміщення сировини
3. Дикорослі ягоди, гриби, лікарські рослини	Сезонність, урожайність, умови збирання, якість, умови та терміни зберігання	Формування собівартості фактично заготовленої продукції та облік втрат	Враховувати видові й технологічні особливості, застосовувати належні одиниці виміру та документально підтверджені витрати

1	2	3	4
4. Продукція сушіння й іншої переробки недеревної сировини	Вартість сировини, вихід готового продукту, енергія, технологічні втрати, пакування	Визначення собівартості готової продукції з урахуванням нормального технологічного виходу	Відокремлювати витрати переробки, встановлювати обґрунтовані норми виходу та порядок обліку відхилень
5. Лісовий садивний матеріал	Насіння, субстрати, догляд, полив, праця, тривалість вирощування	Визначення собівартості відповідних видів продукції та незавершеного виробництва	Застосовувати метод калькулювання відповідно до технології вирощування й призначення продукції
6. Супутня продукція та зворотні відходи	Комплексний характер виробництва, можливість подальшого використання або реалізації	Відокремлення повноцінної продукції від відходів, обґрунтування оцінки та уникнення подвійного врахування	Закріпити допустимий метод оцінки й розподілу витрат відповідно до стандартів та технологічних особливостей

Джерело: узагальнено авторами на основі [21; 22; 28; 29].

Наведені відмінності підтверджують необхідність диференційованого підходу до калькулювання. Він не потребує створення окремої системи рахунків для кожного виду продукції, а передбачає визначення об'єктів обліку витрат і калькулювання відповідно до технології виробництва, організаційної структури та потреб управління.

Зазначимо, що певну складність становить розподіл витрат, пов'язаних із кількома видами продукції або підрозділами, зокрема на управління виробництвом, амортизацію та утримання спільного обладнання і енергозабезпечення. База розподілу повинна відповідати характеру витрат і відображати причинно-наслідковий зв'язок між їх виникненням та виробництвом продукції. Залежно від особливостей діяльності можуть застосовуватися години праці, машино-години, прямі витрати на оплату праці, обсяг виробництва або інші обґрунтовані показники. Використання лише площі лісових ділянок чи загального обсягу заготівлі не завжди забезпечує належний розподіл між технологічно різними виробництвами.

Постійні загальновиробничі витрати розподіляються з урахуванням нормальної потужності відповідно до НП(С)БО 16 «Витрати» [22]. Для лісгосподарських підприємств це має важливе значення з огляду на сезонність, нерівномірне завантаження обладнання та тимчасові обмеження робіт. Необґрунтоване включення всіх постійних витрат до собівартості за низького завантаження може штучно збільшувати її величину й ускладнювати порівняння результатів.

У комплексних виробництвах, зокрема під час лісопиляння, деревообробки, виробництва щепи та переробки недеревної сировини, необхідно розмежовувати супутню продукцію, зворотні відходи й технологічні втрати. Супутня продукція має самостійне господарське призначення, зворотні відходи можуть використовуватися або реалізовуватися після часткової втрати первісних властивостей, а технологічні втрати потребують оцінки з урахуванням причин, нормальності та

документального підтвердження. Їх оцінка здійснюється відповідно до застосовуваних стандартів і методичних рекомендацій з урахуванням технології, можливості окремого визначення витрат та подальшого використання. Необґрунтованим є як віднесення всіх залишків до безвартісних відходів, так і їх автоматичне визнання повноцінною готовою продукцією.

Також слід розмежовувати природні й технологічні втрати недеревної продукції. Наприклад, зменшення маси ягід або лікарської сировини внаслідок сушіння не є тотожним нестачі, спричиненій порушенням умов зберігання. Для їх належного відображення необхідно застосовувати обґрунтовані норми виходу, визначати фактичні результати переробки та документувати відхилення. Нормальні й понаднормові втрати відображаються відповідно до їх причин та вимог застосовуваних стандартів.

Отож, удосконалення формування собівартості має базуватися на обґрунтованому виборі методів калькулювання, баз розподілу загальновиробничих витрат, урахуванні нормальної потужності та належному розмежуванні продукції, відходів і втрат. Це сприятиме достовірнішій оцінці запасів, порівнянності собівартості та формуванню інформації для управління витратами.

Недостатня конкретизація методів і процедур в обліковій політиці з урахуванням галузевих особливостей

Облікова політика забезпечує послідовність обліку за умов поєднання різних видів діяльності, неоднорідності лісових ресурсів і способів залучення продукції до господарського обороту. Її призначення полягає не в дублюванні нормативних актів, а у виборі та конкретизації дозволених методів і процедур. Відповідно до Закону України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» [24] підприємство самостійно визначає облікову політику за погодженням із власником або уповноваженим ним органом. Методичні рекомендації, затверджені наказом Міністерства

фінансів України від 27.06.2013 № 635, визначають підходи до її формування [30]. Організаційні процедури, посадові обов'язки та правила документообігу доцільно регламентувати окремими внутрішніми документами або додатками.

Для лісогосподарських підприємств важливо конкретизувати порядок обліку продукції власної заготівлі, придбаної в інших суб'єктів, переданої на переробку або використаної для власних потреб. Такі операції відрізняються формуванням первісної вартості, складом витрат, оцінкою вибуття та визнанням доходів, тому облікові рішення мають визначатися їх економічним змістом. Одним із питань облікової політики є вибір методу оцінки вибуття запасів. Зокрема НП(С)БО 9 «Запаси» [21] передбачає ідентифіковану собівартість відповідної одиниці, середньозважену собівартість та ФІФО з урахуванням установлених умов застосування. Для запасів з однаковим призначенням та умовами використання необхідно забезпечувати послідовність обраного

методу. Його вибір залежить від характеристик продукції, організації зберігання і можливості достовірного визначення собівартості. Зокрема, для індивідуально ідентифікованих партій деревини й однорідної продукції масової заготівлі можуть бути доцільними різні дозволені методи. Зміни методів повинні бути обґрунтованими та здійснюватися відповідно до законодавства, а не з метою отримання бажаного фінансового результату.

Важливим питанням є оцінка запасів на дату балансу. На вартість деревної продукції можуть впливати зміни ринкових умов, якості та придатності до реалізації, а недеревної – сезонність попиту, обмежені строки зберігання й псування. Відповідно до НП(С)БО 9 запаси відображаються за найменшою з двох оцінок: первісною вартістю або чистою вартістю реалізації [21]. Тому підприємству слід визначити порядок отримання інформації, документального підтвердження зниження вартості запасів та його облікового відображення.

Таблиця 4. Напрями удосконалення облікової політики лісогосподарських підприємств щодо операцій із лісовими ресурсами

Положення облікової політики	Проблемний аспект	Рекомендована конкретизація	Очікуваний результат
Визнання та оцінка активів	Неоднозначне застосування облікових стандартів до різних видів ресурсів	Визначити порядок застосування відповідних стандартів з урахуванням сфери їх дії, критеріїв визнання та допустимих моделей оцінки	Обґрунтованість балансового відображення активів
Оцінка вибуття запасів	Непослідовне застосування методів до різних видів продукції	Закріпити дозволені методи оцінки для відповідних груп запасів з урахуванням їх призначення та умов використання	Порівнянність показників собівартості й залишків
Оцінка запасів на дату балансу	Ризик завищення вартості продукції, що втратила якість або економічну корисність	Визначити порядок оцінки чистої вартості реалізації та документального підтвердження відповідних змін	Достовірніше відображення вартості запасів
Загальновиробничі витрати	Необґрунтований розподіл спільних витрат і вплив коливань завантаження на собівартість	Закріпити склад змінних і постійних витрат, бази розподілу та порядок визначення нормальної потужності	Економічно обґрунтоване формування виробничої собівартості
Технологічні втрати	Змішування нормальних витрат, псування та нестач	Визначити порядок документування, оцінки й облікового відображення витрат відповідно до їх причин та економічного змісту	Зменшення ризику необґрунтованого включення витрат до собівартості
Доходи від різних операцій	Ототожнення реалізації продукції, виконання робіт і надання прав користування	Конкретизувати порядок визнання доходів з урахуванням змісту договорів і застосовуваних стандартів	Правильне відображення доходів та фінансових результатів
Зміни облікової політики	Формальна або необґрунтована зміна методів обліку	Визначити порядок обґрунтування, затвердження та відображення змін відповідно до нормативних вимог	Послідовність і порівнянність облікової інформації

Джерело: систематизовано авторами на основі [21; 22; 23; 24; 29].

Облікова політика також має конкретизувати порядок обліку технологічних витрат і розподілу загальновиробничих витрат. Необхідно розмежовувати нормальні витрати та витрати, спричинені порушенням умов заготівлі, транспортування чи зберігання, а також визначати обґрунтовані бази розподілу, склад змінних і постійних витрат та нормальну потужність відповідно до НП(С)БО 16 «Витрати» [22]. Технологічні особливості не є підставою для автоматичного включення будь-яких витрат до виробничої собівартості.

Порядок визнання і розмежування доходів від реалізації власної лісопродукції, придбаних товарів, виконання робіт, надання послуг і прав користування ресурсами визначається відповідно до НП(С)БО 15 «Дохід» та інших застосовуваних положень з урахуванням фактичного змісту договорів [23]. Це особливо важливо під час операцій із підрядниками, посередниками та сторонніми лісокористувачами.

Удосконалення облікової політики має бути спрямоване на конкретизацію методичних рішень, які безпосередньо впливають на достовірність облікової інформації, а не на збільшення кількості формальних положень. Основні напрями такої конкретизації узагальнено в табл. 4.

Отже, облікова політика має забезпечувати взаємозв'язок між характером господарської діяльності та застосовуваними методами бухгалтерського обліку. Її положення повинні бути достатньо конкретними для практичного використання, але не дублювати посадові інструкції, технологічні регламенти чи нормативні акти. Розмежування методичних і організаційних питань сприяє зрозумілості внутрішніх документів і належному розподілу відповідальності.

Ризик неузгодженості бухгалтерської, податкової та статистичної інформації щодо операцій із лісовими ресурсами

Одні й ті самі процеси використання лісових ресурсів відображаються в різних інформаційних системах за неоднаковими правилами й для різних цілей. Тому механічне перенесення показників між ними без урахування економічного змісту операцій може спричинити розбіжності та ускладнювати контроль. Зокрема під час операцій, пов'язаних із дозволами на спеціальне використання, фактичною заготівлею та реалізацією продукції, визнанням доходів і витрат, а також визначенням податкових показників, натуральні, дозвільні, бухгалтерські й податкові дані не слід ототожнювати, навіть якщо вони характеризують один ресурс або процес. Для недержавних ресурсів і корисних властивостей лісу важливо пов'язувати інформацію про наявність, планування та фактичне використання з даними про господарські операції, витрати, переробку, реалізацію й надання послуг. При цьому натуральні показники самі по собі не визначають порядку бухгалтерського визнання.

Додаткові труднощі виникають через формування інформації різними структурними підрозділами, у різний час і з неоднаковим рівнем деталізації.

За відсутності належної координації це може призводити до дублювання даних, неузгодженості показників і складнощів під час перевірки їх походження. Відтак узгодження інформації доцільно здійснювати не лише на етапі складання звітності, а від моменту виникнення господарської операції. Для цього необхідно встановлювати зв'язок між правовою підставою операції, видом ресурсу або послуги, способом її здійснення, відповідним бухгалтерським відображенням і наслідками для податкових та статистичних показників. Такий підхід дозволяє забезпечити простежуваність інформації, своєчасно виявляти розбіжності та зменшувати ризик їх перенесення до звітності.

Отже, узгодження бухгалтерської, податкової та статистичної інформації є складовою диференційованого підходу до організації обліку лісових ресурсів. Його реалізація ґрунтується на ідентифікації господарських операцій, чіткому розподілі відповідальності, належному документуванню та послідовному застосуванню облікової політики. Це створює передумови для достовірнішого відображення активів, витрат, доходів і фінансових результатів та підвищення інформаційної цінності облікових даних.

Висновки. Результати дослідження свідчать, що організаційно-методичні проблеми бухгалтерського обліку лісових ресурсів зумовлені їх природною різноманітністю, відмінностями правового режиму використання та способів залучення до господарського обороту. Власна заготівля, придбання, переробка, реалізація продукції, надання послуг і прав користування потребують диференційованих підходів до документування, визнання, оцінки та формування облікової інформації. При цьому необхідно розмежовувати правовий, галузевий натуральний, бухгалтерський і податковий облік, оскільки натуральні та дозвільні показники не є автоматичною підставою для балансового визнання активів.

У статті обґрунтовано напрями удосконалення документування, внутрішнього контролю та формування собівартості на основі уточнення відповідальності служб, регламентації документообігу, проведення належної інвентаризації, розмежування витрат за видами діяльності й застосування економічно обґрунтованих баз їх розподілу.

Запропонований авторами диференційований підхід передбачає послідовне визначення характеристик ресурсу, правових підстав і змісту операції, вибір відповідного облікового рішення та формування інформації для бухгалтерських, податкових, статистичних і управлінських потреб. Його реалізація ґрунтується на конкретизації облікової політики в межах чинного нормативного регулювання без запровадження додаткових обов'язкових рахунків чи документів. Практичне значення підходу полягає у підвищенні достовірності й порівнянності облікових показників та зменшенні ризику розбіжностей між інформаційними системами.

Перспективи подальших досліджень пов'язані із розробкою процедур узгодження звітних показників, удосконаленням аналітичного обліку природоохоронних витрат і практичною апробацією запропонованих рішень.

Декларація про конфлікт інтересів

Автори заявляють про відсутність потенційного конфлікту інтересів щодо дослідження, авторства та/або публікації цієї статті.

Таксономія внесків авторів

Тетяна Сторожук: концептуалізація, методологія, перевірка, курація даних, написання – рецензування та редагування; **Наталія Дружинська:** методологія, дослідження, формальний аналіз, візуалізація, написання – початковий проект.

4 Список використаних джерел

1. Котляревська Н. С. Удосконалення інформаційного забезпечення обліку лісових ресурсів. *Економічні науки. Серія: Облік і фінанси*. 2011. Вип. 8. С. 260–269. URL: https://nbuv.gov.ua/UJRN/ecnof_2011_8_35
2. Замула І. В., Шавурська О. В. Бухгалтерський облік операцій з лісокористування. *Науковий вісник Ужгородського університету. Серія: Економіка*. 2014. Вип. 2(43). С. 179–184. URL: https://nbuv.gov.ua/UJRN/Nvuuec_2014_2_37
3. Гордополов В. Ю., Гоцуляк В. Д., Несходовський І. С. Особливості обліку лісових біологічних активів та лісопродукції. *Економіка. Фінанси. Менеджмент: актуальні питання науки і практики*. 2015. №4. С. 76–87. URL: https://nbuv.gov.ua/UJRN/efmapnp_2015_4_10
4. Здирко Н. Г., Дриманова Л. М. Класифікація та оцінка продукції лісівництва для потреб бухгалтерського обліку. *Інвестиції: практика та досвід*. 2022. № 11-12. С. 26–31. <https://doi.org/10.32702/2306-6814.2022.11-12.26>
5. Чудовець В. В. Проблеми відображення витрат виробництва підприємств лісової галузі на рахунках обліку. *Економічні науки. Серія: Облік і фінанси*. 2013. Вип. 10(2). С. 282–290. URL: [https://nbuv.gov.ua/UJRN/ecnof_2013_10\(2\)_38](https://nbuv.gov.ua/UJRN/ecnof_2013_10(2)_38)
6. Озеран В., Чік М. Методика та організація обліку витрат на підприємствах лісового господарства. *Бухгалтерський облік і аудит*. 2012. № 4. С. 31–41. URL: https://nbuv.gov.ua/UJRN/boau_2012_4_6
7. Кузів В. Б. Технологія організації бухгалтерського обліку на лісогосподарських підприємствах. *Збірник наукових праць Черкаського державного технологічного університету. Серія: Економічні науки*. 2010. Вип. 25(1). С. 115–118. URL: [https://nbuv.gov.ua/UJRN/Znpchdtu_2010_25\(1\)_28](https://nbuv.gov.ua/UJRN/Znpchdtu_2010_25(1)_28)
8. Танасієва М. М. Проблеми нормативного регулювання обліку природоохоронної діяльності у лісовому господарстві. *Облік і фінанси*. 2016. № 2(72). С. 81–89. URL: <https://afj.org.ua/article/379>
9. Іщенко Я. П., Суржиков М. А., Філіпова О. В. Продукція лісогосподарських підприємств як об'єкт бухгалтерського обліку. *Ефективна економіка*. 2024. № 8. <https://doi.org/10.32702/2307-2105.2024.8.86>
10. Мулик Т. О., Забродський І. Т., Донюк А. Ю. Облік продукції лісогосподарських підприємств: виклики та перспективи розвитку. *Агросвіт*. 2024. № 16. С. 134–143. <https://doi.org/10.32702/2306-6792.2024.16.134>
11. Ковбаса Т. А. Забезпечення релевантності облікової інформації на підприємствах лісового господарства. *Облік і фінанси*. 2017. № 1(75). С. 41–47. URL: <https://afj.org.ua/article/447>
12. Остапчук С., Дриманова Л., Бараненко Ю. Електронний облік деревної продукції лісового господарства в Україні: проблеми та шляхи удосконалення. *Облік і фінанси*. 2023. № 4(102). С. 26–38. [https://doi.org/10.33146/2307-9878-2023-4\(102\)-26-38](https://doi.org/10.33146/2307-9878-2023-4(102)-26-38)
13. Полятикіна Л. І. Актуальні питання обліку і оподаткування функціонування лісового господарства. *Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія: Міжнародні економічні відносини та світове господарство*. 2023. Вип. 46. С. 58–61. <https://doi.org/10.32782/2413-9971/2023-46-10>
14. Herbohn K., Herbohn J. International accounting standard (IAS) 41: What are the implications for reporting forest assets? *Small-scale Forest Economics, Management and Policy*. 2006. Vol. 5, № 2. pp. 175–189. <https://doi.org/10.1007/s11842-006-0009-1>
15. Grege-Staltmane E. Challenges in accounting the forests – a Latvian case study. *Annals of Forest Research*. 2019. Vol. 62, № 2. pp. 51–58. <https://doi.org/10.15287/afr.2010.114>
16. Stárová M., Čermáková H., Hlavsa T., Vostrovská H., Levá M. Evaluation of applicability of IAS 41 – Agriculture to the valuation of growing forest stands and their accounting treatment in the Czech Republic. *Journal of Forest Science*. 2016. Vol. 62, № 9. pp. 429–440. <https://doi.org/10.17221/59/2016-JFS>

17. Budrionytė R., Subačienė R. Forest accounting at fair value: An evaluation of strengths and possibilities to minimise shortcomings. *Society. Integration. Education. Proceedings of the International Scientific Conference*. 2018. Vol. 6. pp. 105–118. <https://doi.org/10.17770/sie2018vol1.3259>
18. Acuña E., Pinto A., Cancino J., Sandoval S. Fair value of standing timber in the context of IAS 41 implementation: a case study with *Pinus radiata*. *Ciência Florestal*. 2020. Vol. 30, № 4. pp. 1217–1229. <https://doi.org/10.5902/1980509824460>
19. Лісовий кодекс України від 21.01.1994 р. № 3852-XII (зі змінами). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3852-12#Text> (дата звернення: 08.06.2026).
20. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 30 «Біологічні активи»: затверджено наказом Міністерства фінансів України від 18.11.2005 р. № 790 (зі змінами). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1456-05#Text> (дата звернення: 02.06.2026).
21. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 9 «Запаси»: затверджено наказом Міністерства фінансів України від 20.10.1999 р. № 246 (зі змінами). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0751-99#Text> (дата звернення: 01.06.2026).
22. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 16 «Витрати»: затверджено наказом Міністерства фінансів України від 31.12.1999 р. № 318 (зі змінами). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0027-00#Text> (дата звернення: 04.06.2026).
23. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 15 «Дохід»: затверджено наказом Міністерства фінансів України від 29.11.1999 р. № 290 (зі змінами). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0860-99#Text> (дата звернення: 06.06.2026).
24. Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні: Закон України від 16.07.1999 р. № 996-XIV (зі змінами). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/996-14#Text> (дата звернення: 03.06.2026).
25. Про затвердження Положення про документальне забезпечення записів у бухгалтерському обліку: наказ Міністерства фінансів України від 24.05.1995 р. № 88 (зі змінами). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0168-95#Text> (дата звернення: 05.06.2026).
26. Про затвердження Інструкції з ведення електронного обліку деревини: наказ Міністерства захисту довкілля та природних ресурсів України від 27.09.2021 р. № 621 (зі змінами). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1343-21#Text> (дата звернення: 08.07.2026).
27. Про затвердження Положення про інвентаризацію активів та зобов'язань: наказ Міністерства фінансів України від 02.09.2014 р. № 879 (зі змінами). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1365-14#Text> (дата звернення: 04.06.2026).
28. Танасієва М. М. Проблеми теоретико-методологічних засад обліку природоохоронних витрат з урахуванням впливу галузевих особливостей лісового господарства. *Облік і фінанси*. 2017. № 1(75). С. 93–102. URL: <https://afj.org.ua/ua/article/453>
29. Методичні рекомендації з формування собівартості продукції (робіт, послуг) на підприємствах, що належать до сфери управління Державного агентства лісових ресурсів України: затверджено наказом Державного агентства лісових ресурсів України від 14.05.2013 р. № 124. URL: https://search.ligazakon.ua/l_doc2.nsf/link1/FN011487.html (дата звернення: 08.06.2026).
30. Про затвердження Методичних рекомендацій щодо облікової політики підприємства та внесення змін до деяких наказів Міністерства фінансів України: наказ Міністерства фінансів України від 27.06.2013 р. № 635 (зі змінами). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0635201-13#Text> (дата звернення: 08.06.2026).

4 References

1. Kotlyarevska, N. S. (2011). Improving the information support of forest resource accounting. *Economic Sciences. Series: Accounting and Finance*, 8, 260–269. Retrieved from: https://nbuv.gov.ua/UJRN/ecnof_2011_8_35 [in Ukrainian]
2. Zamula, I. V., & Shavurska, O. V. (2014). Accounting for forest use operations. *Scientific Bulletin of Uzhgorod University. Series: Economics*, 2(43), 179–184. Retrieved from: https://nbuv.gov.ua/UJRN/Nvuuec_2014_2_37 [in Ukrainian]
3. Gordopolov, V. Yu., Gotsulyak, V. D., & Neskhodovsky, I. S. (2015). Features of accounting for forest biological assets and forest products. *Economics. Finance. Management: current issues of science and practice*, 4, 76–87. Retrieved from: https://nbuv.gov.ua/UJRN/efmapnp_2015_4_10 [in Ukrainian]
4. Zdyrko, N. G., & Drymanova, L. M. (2022). Classification and evaluation of forestry products for accounting purposes. *Investments: practice and experience*, 11-12, 26–31. <https://doi.org/10.32702/2306-6814.2022.11-12.26> [in Ukrainian]
5. Chudevets, V. V. (2013). Problems of reflecting production costs of forestry enterprises in accounting accounts. *Economic Sciences. Series: Accounting and Finance*, 10(2), 282–290. Retrieved from: [https://nbuv.gov.ua/UJRN/ecnof_2013_10\(2\)_38](https://nbuv.gov.ua/UJRN/ecnof_2013_10(2)_38) [in Ukrainian]
6. Ozeran, V., & Chik, M. (2012). Methodology and organization of cost accounting at forestry enterprises. *Accounting and audit*, 4, 31–41. Retrieved from: https://nbuv.gov.ua/UJRN/boau_2012_4_6 [in Ukrainian]
7. Kuziv, V. B. (2010). Technology of accounting organization at forestry enterprises. *Collection of scientific works of Cherkasy State Technological University. Series: Economic Sciences*, 25(1), 115–118. Retrieved from: [https://nbuv.gov.ua/UJRN/Znpchdtu_2010_25\(1\)_28](https://nbuv.gov.ua/UJRN/Znpchdtu_2010_25(1)_28) [in Ukrainian]
8. Tanasiyeva, M. M. (2016). Problems of Normative Regulation of Accounting of Nature Protection Activity in Forestry. *Oblik i finansi*, 2(72), 81–89. Retrieved from: <https://afj.org.ua/ua/article/379> [in Ukrainian]
9. Ishchenko, Ya. P., Surzhikov, M. A., & Filipova, O. V. (2024). Production of forestry enterprises as an object of accounting. *Effective Economy*, 8. <https://doi.org/10.32702/2307-2105.2024.8.86> [in Ukrainian]
10. Mulyk, T. O., Zabrodsky, I. T., & Donyuk, A. Yu. (2024). Product accounting of forestry enterprises: challenges and prospects of development. *Agrosvit*, 16, 134–143. <https://doi.org/10.32702/2306-6792.2024.16.134> [in Ukrainian]
11. Kovbasa, T. A. (2017). Ensuring the Relevance of Accounting Information in Forestry Enterprises. *Oblik i finansi*, 1(75), 41–47. Retrieved from: <https://afj.org.ua/ua/article/447> [in Ukrainian]
12. Ostapchuk, S., Drymanova, L., & Baranenko, Yu. (2023). E-Accounting for Wood Products of Forestry in Ukraine: Problems and Ways of Improvement. *Oblik i finansi*, 4(102), 26–38. [https://doi.org/10.33146/2307-9878-2023-4\(102\)-26-38](https://doi.org/10.33146/2307-9878-2023-4(102)-26-38) [in Ukrainian]
13. Polyatikina, L. I. (2023). Current issues of accounting and taxation of forestry operations. *Scientific Bulletin of Uzhgorod National University. Series: International Economic Relations and World Economy*, 46, 58–61. <https://doi.org/10.32782/2413-9971/2023-46-10> [in Ukrainian]
14. Herbohn, K., & Herbohn, J. (2006). International Accounting Standard (IAS) 41: what are the implications for reporting forest assets?. *Small-scale Forest Economics, Management and Policy*, 5(2), 175–189. <https://doi.org/10.1007/s11842-006-0009-1>
15. Grege-Staltmane, E. (2019). Challenges in accounting the forests-a Latvian case study. *Annals of Forest Research*, 62(2), 51-58. <https://doi.org/10.15287/afr.2010.114>
16. Stárová, M., Čermáková, H., Hlavsa, T., Vostrovská, H., & Levá, M. (2016). Evaluation of applicability of IAS 41-agriculture to the valuation of growing forest stands and their accounting treatment in the Czech Republic. *Journal of Forest Science*, 62(9), 429–440. <https://doi.org/10.17221/59/2016-JFS>
17. Budrionytė, R., & Subačienė, R. (2018). Forest accounting at fair value: an evaluation of strengths and possibilities to minimise shortcomings. In: *SOCIETY. INTEGRATION. EDUCATION. Proceedings of the International Scientific Conference* (Vol. 6, pp. 105-118). <https://doi.org/10.17770/sie2018vol1.3259>
18. Acuña, E., Pinto, A., Cancino, J., & Sandoval, S. (2020). Fair value of standing timber in the context of IAS 41 implementation: a case study with *Pinus radiata*. *Ciência Florestal*, 30(4), 1217–1229. <https://doi.org/10.5902/1980509824460>

19. Verkhovna Rada of Ukraine. (1994). Forest Code of Ukraine. Retrieved from: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3852-12#Text> [in Ukrainian]
20. Ministry of Finance of Ukraine. (2005). National Accounting Standard 30 “Biological Assets”. Retrieved from: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1456-05#Text> [in Ukrainian]
21. Ministry of Finance of Ukraine. (1999). National Accounting Standard 9 “Inventories”. Retrieved from: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0751-99#Text> [in Ukrainian]
22. Ministry of Finance of Ukraine. (1999). National Accounting Standard 16 “Expenses”. Retrieved from: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0027-00#Text> [in Ukrainian]
23. Ministry of Finance of Ukraine. (1999). National Accounting Standard 15 “Revenue”. Retrieved from: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0860-99#Text> [in Ukrainian]
24. Verkhovna Rada of Ukraine. (1999). On accounting and financial reporting in Ukraine: Law of Ukraine. Retrieved from: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/996-14#Text> [in Ukrainian]
25. Ministry of Finance of Ukraine. (1995). On approval of the Regulation on documentary support of accounting records. Retrieved from: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0168-95#Text> [in Ukrainian]
26. Ministry of Environmental Protection and Natural Resources of Ukraine. (2021). The Instruction for electronic accounting of wood. Retrieved from: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1343-21#Text> [in Ukrainian]
27. Ministry of Finance of Ukraine. (2014). The Regulation on inventory of assets and liabilities. Retrieved from: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1365-14#Text> [in Ukrainian]
28. Tanasiyeva, M. M. (2017). Issues of Theoretical and Methodological Principles of Accounting of Environmental Costs with the Influence of Branch Peculiarities of Forestry Enterprises. *Oblik i finansi*, 1(75), 93–102. Retrieved from: <https://afj.org.ua/ua/article/453> [in Ukrainian]
29. State Agency of Forest Resources of Ukraine. (2013). Methodological recommendations for the formation of the cost of products (works, services) at enterprises falling under the management of the State Agency of Forest Resources of Ukraine. Retrieved from: https://search.ligazakon.ua/l_doc2.nsf/link1/FN011487.html [in Ukrainian]
30. Ministry of Finance of Ukraine. (2013). On approval of the Methodological recommendations on the accounting policy of the enterprise and amendments to some orders of the Ministry of Finance of Ukraine. Retrieved from: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0635201-13#Text> [in Ukrainian]